

Versterking van het maatschappelijk middenveld

Veel landen hebben de afgelopen decennia aanzienlijke maatschappelijke ontwikkeling en economische groei doorgemaakt, maar niet alle mensen hebben evenveel van die groei geprofiteerd. In de hele wereld – met name in ontwikkelingslanden – zijn nog veel mensen achtergesteld door sociale uitsluiting, discriminatie of geweld op basis van hun geslacht, godsdienst, seksualiteit, etniciteit of andere factoren.

Nederland steunt mensenrechtenorganisaties, vrouwenorganisaties, vakbonden, religieuze organisaties, milieuorganisaties en andere maatschappelijke organisaties om mensen bijeen te brengen en samen op te komen voor hun rechten en belangen. Als maatschappelijke organisaties een sterke positie hebben en goed zijn in pleiten en beïnvloeden, dan kunnen zij overheden, bedrijven en gemeenschappen aanspreken op hun verantwoordelijkheden om de rechten en zorgen van anderen te respecteren en mee te nemen in besluitvorming.

Nederland steunt maatschappelijke organisaties door middel van een groot aantal programma's. In dit hoofdstuk worden alleen de resultaten van het beleidskader Samenspraak & Tegenspraak gepresenteerd.

Uitgaven (euro) 2016:

231 miljoen

Gerelateerde SDG's

- Geen armoede
- Verminderde ongelijkheid
- Partnerschappen voor de doelen

Highlights

- 1.300** Maatschappelijke organisaties ontvangen financiële en politieke steun om mensen samen te brengen en op te komen voor hun rechten
- 1.460** Campagnes, rapportages en andere initiatieven zijn georganiseerd om mensen meer bewust te maken van belangrijke onderwerpen op een breed scala aan thema's
- 106** Wetten en maatregelen zijn met succes beïnvloed voor meer inclusiviteit en duurzaamheid

[Beleidsbrief >](#)

[Resultatenoverzicht >](#)

Indicatoren

Sterkere organisaties

Betrokkenheid van maatschappelijke organisaties

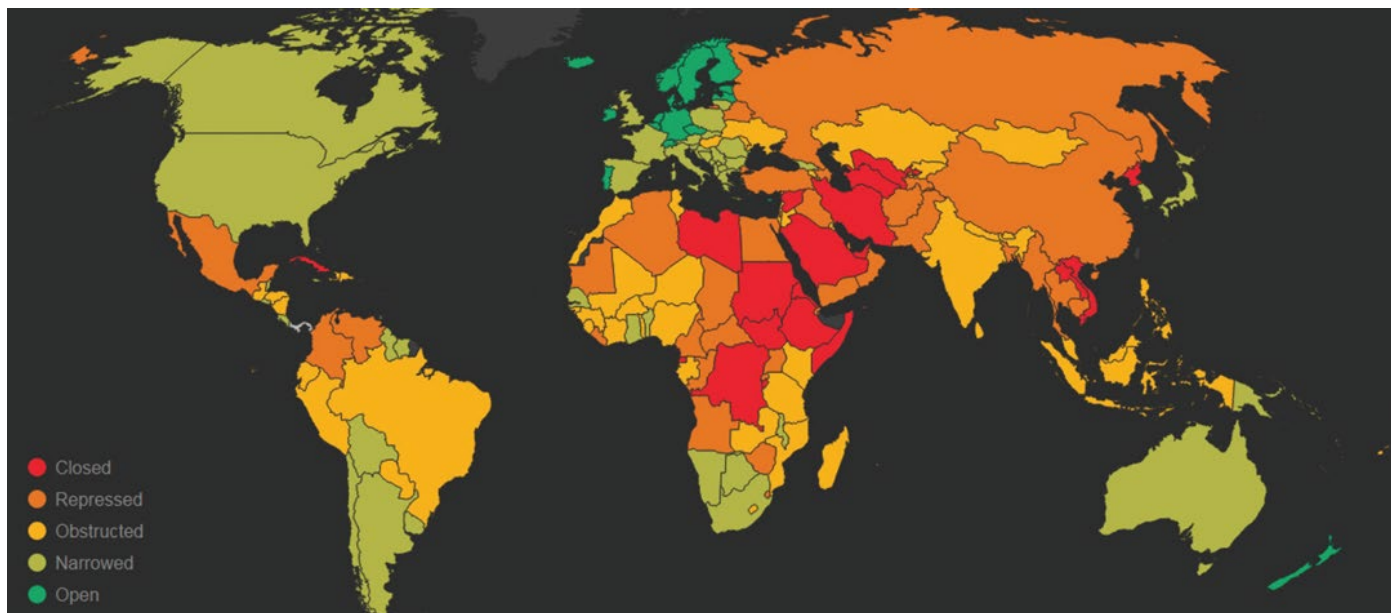
Inclusief en duurzaam beleid

Organisaties worden sterker in pleiten en beïnvloeden

Je sterk maken voor mensenrechten vraagt aanzienlijke kennis, vaardigheden en moed. In steeds meer landen worden activisten vervolgd of bedreigd als hun meningen en activiteiten niet overeenstemmen met de agenda van lokale machthebbers. Daarom is actieve en strategische steun aan maatschappelijke organisaties nu belangrijker dan ooit.

Steun voor de politieke rol van maatschappelijke organisaties

Wereldwijd staan maatschappelijke organisaties enorm onder druk. In veel landen wordt strengere wet- en regelgeving aangenomen om het werk van o.a. NGO's aan banden te leggen. Nederland steunt [CIVICUS](#), de internationale alliantie voor maatschappelijke organisaties, om deze ontwikkeling tegen te gaan en meer aandacht te genereren voor de belangrijke rollen die maatschappelijke organisaties vervullen. CIVICUS heeft o.a. de [CIVICUS monitor](#) ontwikkeld om de positie van maatschappelijke organisaties per land te onderzoeken en in kaart te brengen. Uit deze monitor blijkt o.a. dat organisaties momenteel in 195 landen licht tot zeer ernstig worden beperkt.

Wat betekent deze indicator?

Het beleidskader [Samenspraak & Tegenspraak](#) bereikt meer dan 1.335 maatschappelijke organisaties, waaronder de Nederlandse en internationale organisaties en hun zuidelijke partnerorganisaties. De partnerschappen van Samenspraak & Tegenspraak bereiken zo een groot aantal mensen en gemeenschappen in meer dan 65 landen. Het type maatschappelijke organisatie dat steun ontvangt, varieert van grotere internationale NGO's met lokale vestigingen, zoals [Oxfam Novib](#) en [Action Aid](#), tot milieuorganisaties, vakbonden, kleine zelforganisaties van gemarginaliseerde groepen en internationale netwerken. De partnerschappen richten zich over het algemeen ieder op hun eigen thema, zoals water, voedselzekerheid, seksuele en reproductieve gezondheid en rechten of gendergelijkheid. In sommige landen worden hun krachten gebundeld om samen iets te doen tegen de beperkingen die maatschappelijke organisaties in veel landen ervaren.

Wat betekent dit resultaat?

Nederland steunt maatschappelijke organisaties in ontwikkelingslanden om zich te ontwikkelen op het gebied van pleiten en beïnvloeden. Via het beleidskader Samenspraak & Tegenspraak ontvangen maatschappelijke organisaties niet alleen steun in financiële vorm, maar ook in de vorm van diplomatie, expertise en toegang tot een uitgebreid professioneel netwerk. Het beleidskader bestaat uit 25 Strategische Partnerschappen met Nederlandse en internationale NGO's die samenwerken met zuidelijke organisaties om samen een verschil te maken op een breed scala aan thema's. In al deze partnerschappen staat de versterking van de zuidelijke organisaties voorop, zodat zij zo goed mogelijk het lokale bedrijfsleven, de overheid en andere groepen kunnen aanspreken op hun verantwoordelijkheden voor duurzame en inclusieve ontwikkeling.

Maatschappelijke organisaties worden sterker in pleiten en beïnvloeden

So you're going to the UN? toolkit helpt jongeren om besluiten binnen de Verenigde Naties te beïnvloeden op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten.

Wat betekent deze indicator?

Meer dan 770 maatschappelijke organisaties hebben hun capaciteit voor pleiten en beïnvloeden vergroot dankzij het beleidskader [Samenspraak & Tegenspraak](#). Dit is gebeurd doordat organisaties van elkaar leerden tijdens intensieve samenwerking, maar ook door formele trainingen en toolkits die ontwikkeld zijn. De [Right Here Right Now alliantie](#) heeft bijvoorbeeld de toolkit So, you're going to the UN! ontworpen, om jonge mensen in de hele wereld te leren hoe zij de besluitvorming binnen de Verenigde Naties kunnen beïnvloeden op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten.

NB: In werkelijkheid hebben waarschijnlijk meer dan de genoemde 770 organisaties hun capaciteit vergroot, maar dit is niet vastgelegd. Veel organisaties hebben het eerste jaar van het Samenspraak & Tegenspraak alleen gebruikt om de startcapaciteit van hun partners te meten, en niet de relatieve verbetering daarvan.

Wat betekent dit resultaat?

Een essentieel element van de Nederlandse steun aan maatschappelijke organisaties is de nadruk op capaciteitsontwikkeling voor pleiten en beïnvloeden. Om overheden, bedrijven en gemeenschappen ertoe te bewegen om meer rekening te houden met de rechten en de zorgen van anderen, zijn verschillende strategieën nodig. Deze strategieën kunnen gericht zijn op samenwerking – organisaties kunnen bijvoorbeeld wetenschappelijk bewijs presenteren aan beleidsmakers – maar ook op confrontatie, zoals protestmarsen en demonstraties. Door maatschappelijke organisaties te leren om de juiste strategieën toe te passen in de juiste situaties, wordt hun effectiviteit vergroot.

Maatschappelijke organisaties ondernemen acties en initiatieven

Dialogo met religieuze en traditionele leiders in Afghanistan over de vrijheid van meningsuiting van vrouwen (het dorp Qoriq in het district Charkent, februari 2017).

Wat betekent deze indicator?

In 2016 zijn er 1.464 initiatieven uitgevoerd binnen [Samenspraak & Tegenspraak](#). Deze lopen uiteen van publiekscampagnes en informele dialogen met lokale leiders tot protesten om specifieke kwesties onder de aandacht te brengen. De [Health Systems Advocacy alliantie](#) heeft bijvoorbeeld lokale gemeenschappen in Kenia geholpen om hun ervaringen met het lokale gezondheidscentra bekend te maken bij politici. Dat heeft ertoe geleid dat de gezondheidszorg voor moeder en kind is verbeterd en er meer artsen en medicijnen beschikbaar zijn gekomen. In Afghanistan heeft de [Every Voice Counts](#) alliantie een programma opgezet om mannen – waaronder religieuze en traditionele leiders – te informeren over de vrijheid van meningsuiting van vrouwen. Als gevolg van deze gesprekken steunen deze mannen nu belangengroepen van vrouwen.

Wat betekent dit resultaat?

Met de versterkte capaciteit voor pleiten en beïnvloeden zijn maatschappelijke organisaties beter in staat om burgers voor te lichten over belangrijke kwesties, zoals de effecten van nieuwe wetten, investeringen of andere initiatieven. Vooral mensen die in afgelegen gebieden wonen en gemarginaliseerde groepen worden vaak (onbedoeld) getroffen door negatieve gevolgen van besluitvorming. Zij weten vaak niet precies welke politieke ontwikkelingen spelen of hoe zij die zouden kunnen beïnvloeden. Maatschappelijke organisaties kunnen mensen daarbij helpen door hen te informeren, hun belangen in kaart brengen en hen te steunen bij het verdedigen van hun rechten en belangen tegenover de overheid, het bedrijfsleven en de gemeenschap. Het hoeft daarbij niet altijd te gaan om formele besluitvorming, maar kan juist ook betrekking hebben op vooroordelen die bestaan ten aanzien van bepaalde groepen zoals ouderen, mensen met een beperking, of [homo's](#).

Maatschappelijke organisaties beïnvloeden besluitvorming en normen

Voor inclusieve ontwikkeling is het belangrijk dat mensen de kans krijgen om hun stem te laten horen tijdens besluitvorming. Maatschappelijke organisaties kunnen daarbij een belangrijke rol spelen door de rechten en zorgen van burgers aan te kaarten bij overheden, bedrijven en gemeenschappen. Nederland steunt maatschappelijke organisaties om deze onafhankelijke en politieke rol te vervullen.

De campagne #Women2kilimanjaro om draagvlak te creëren voor nieuwe wetten waardoor ook vrouwen land kunnen bezitten.

Wat betekent deze indicator?

In 2016 zijn meer dan 178 punten onder de aandacht gebracht van relevante besluitvormers. Maatschappelijke organisaties hebben hieraan bijgedragen door informeel te spreken met opiniemakers en leiders. In meer formele settings hebben maatschappelijke organisaties gelobbyd voor bepaalde kwesties tijdens vergaderingen. Met steun van de [Fair, Green and Global alliantie](#) is bijvoorbeeld een kleine groep vrouwen erin geslaagd om de aandacht van Afrikaanse overheden te trekken voor landrechten. Negenentwintig vrouwen uit tweeëntwintig Afrikaanse landen beklommen de Kilimanjaro in Tanzania om een nieuwe manier van landregistratie te eisen waardoor ook vrouwen land kunnen bezitten.

Wat betekent dit resultaat?

Om wetten, beleid en normen meer duurzaam en inclusief te maken, moeten besluitvormers zich allereerst bewust zijn van de belangen van verschillende sociale groepen waarop de maatregelen betrekking hebben. Vaak zijn beleid en normen gericht op de belangen van de meest dominante groepen in de samenleving, terwijl meer kwetsbare groepen en minderheden hier negatief door getroffen worden. Samenspraak & Tegenspraak is erop gericht om mensen een stem te geven en te zorgen dat hun rechten en zorgen worden meegenomen in het beslissingsproces.

Inclusieve besluitvorming

Een inclusieve dialoog over de ontwikkeling van een natuurgebied in Madagaskar.

Wat betekent deze indicator?

De Samenspraak & Tegenspraak partnerschappen hebben ervoor gezorgd dat maatschappelijke organisaties betrokken zijn bij meer dan 99 besluitvormingsprocessen over een breed scala aan thema's. Zo heeft Madagaskar via de Shared Resources, Joint Solutions alliantie (SRJS) actie ondernomen om een inclusieve dialoog mogelijk te maken over het evenwicht tussen natuurbehoud en economische ontwikkeling in het schiereiland Ampasindava in Noordwest-Madagaskar. Madagaskar staat bekend om zijn bijzondere flora en fauna, maar deze worden bedreigd door de winning van grondstoffen zoals olie. In het kader van de SRJS alliantie hebben lokale boeren, touroperators, overheidsfunctionarissen en vertegenwoordigers van mijnbouwbedrijven voor het eerst samen overlegd over de vraag hoe de regio economisch kan worden ontwikkeld zonder de natuurlijke ecosystemen te vernietigen.

Wat betekent dit resultaat?

Naast het aan kaarten van de juiste onderwerpen voor gesprek tijdens de besluitvorming, is het ook belangrijk dat de juiste mensen een plek aan tafel hebben om de discussie zelf te kunnen beïnvloeden. Het is belangrijk dat iedereen die door een beslissing wordt getroffen gelegenheid heeft om zijn of haar belangen aan te kaarten in dit proces. Hoe beter mensen over een kwestie hun mening kunnen geven, hoe groter de kans is dat het uiteindelijke beleid en uitvoering tot duurzame oplossingen leiden.

Meer inclusief en duurzaam beleid, normen en gedrag

Nederland steunt maatschappelijke organisaties bij het inclusiever en duurzamer maken van wetten, beleid en normen. Daarnaast worden maatschappelijke organisaties gesteund om overheden, bedrijven en gemeenschappen aan te spreken op hun verantwoordelijkheden om deze wetten en normen op de juiste manier te implementeren zodat ze ook daadwerkelijk effect hebben.

Beleid, wetten en normen met succes beïnvloed

Onpartijdigheid, betrouwbaarheid en correctheid zijn voor journalisten essentieel om bij te dragen aan een open en inclusief maatschappelijk debat. Het Congolese handvest met de zeventien basisprincipes voor journalistiek is bedoeld om de wetten en het beleid met betrekking tot journalistiek in Congo te veranderen en is door veel nationale en provinciale belanghebbenden ondertekend.

Wat betekent deze indicator?

In 2016 zijn er ten minste 106 wetten, beleidsmaatregelen en normen met succes beïnvloed. Deze beïnvloeding hield in sommige gevallen in dat nieuwe, inclusieve normen en wetten zijn aangenomen, maar in andere gevallen ook dat schadelijke wetten zijn tegengehouden, of dat bestaand beleid is verbeterd om beter te voorzien in de rechten en zorgen van belanghebbenden. Zo is bijvoorbeeld het [Citizens Agency consortium](#) erin geslaagd om 130 bloemenkwekerijen in Kenia ertoe te bewegen om sectorbreed beleid te implementeren om seksuele intimidatie van vrouwelijke medewerkers tegen te gaan.

Dit beleid is op de werkvloer in de praktijk gebracht na een constructief overleg tussen werkgevers, vakbonden en werknemers, NGO's en vertegenwoordigers van de overheid. In 2016 heeft het [No News Is Bad News partnerschap](#) significante resultaten geboekt in de Democratische Republiek Congo, waar geweld tegen journalisten en censuur veel voorkomen. Als gevolg van lobby vanuit het partnerschap hebben de officiële Supervisory Council (CSAC) en verschillende Congolese journalistenorganisaties een handvest ondertekend met daarin zeventien basisprincipes voor journalistiek, zoals onpartijdigheid, correctheid en betrouwbaarheid.

Wat betekent dit resultaat?

Wetten, beleid en normen vormen een belangrijke hoeksteen voor duurzame en inclusieve ontwikkeling, aangezien het de (in)formele regels zijn waarnaar mensen kunnen verwijzen wanneer zij worden uitgesloten of op een andere manier worden achtergesteld. Als bijvoorbeeld in de grondwet staat dat alle mensen gelijke rechten hebben, dan is dat een krachtig middel voor mensen en groepen die achtergesteld worden bij het pleiten voor gelijke behandeling. Het beïnvloeden van wetten, beleid en normen is echter meestal een langdurig proces waar veel verschillende organisaties en mensen aan bijdragen.

De resultaten die voor 2016 gerapporteerd zijn onder [Samenspraak & Tegenspraak](#) zijn dan ook voor een deel toe te schrijven aan de langetermijninvesteringen die veel van de partners hebben gemaakt op hun thema. Juist omdat [Samenspraak & Tegenspraak](#) zich richt op een veranderproces op de lange termijn, is het belangrijk dat we maatschappelijke organisaties blijven steunen om mensen bijeen te brengen en hun rechten en belangen te behartigen.

Meer duurzame en inclusieve uitvoering van beleid

Meisjes in Ethiopië die zijn behoeft voor een kindhuwelijk.

Wat betekent deze indicator?

De samenwerking in het kader van Samenspraak & Tegenspraak heeft bijgedragen tot in ieder geval 27 gevallen waarbij overheden, bedrijven en gemeenschappen ook daadwerkelijk meer duurzame en inclusieve praktijken vertonen. Dat is bereikt door middel van controle, rapportage en andere vormen van belangenbehartiging. Daarnaast hebben maatschappelijke organisaties ook overheden getraind, zodat zij beter in staat zijn om het bestaande beleid coherent uit te voeren. In Ethiopië heeft de regering kindhuwelijken bij wet verboden, maar toch trouwen nog veel meisjes voor hun 18e jaar. De [Girls Advocacy alliantie](#) heeft het Anti-Harmful Traditional Practices Committee in 2016 gesteund bij het handhaven van deze wet. Daardoor zijn 96 kindhuwelijken voorkomen.

Wat betekent dit resultaat?

Om ervoor te zorgen dat wetten, beleid en normen ook daadwerkelijk zorgen voor meer gelijkheid en inclusiviteit, moeten deze correct worden geïmplementeerd. Maatschappelijke organisaties beïnvloeden de implementatie door aan te dringen op verantwoording en innovatieve strategieën te ontwikkelen die bijdragen aan goede uitvoering. Als bijvoorbeeld een land een bepaald verdrag ondertekent, dan kunnen maatschappelijke organisaties onderzoek doen of een enquête onder burgers houden om te verifiëren in welke mate het verdrag daadwerkelijk wordt nageleefd. Op basis van hun bevindingen kunnen maatschappelijke organisaties overheden, particuliere bedrijven en gemeenschappen verantwoordelijk houden voor hun handelen en indien nodig veranderingen voorstellen.

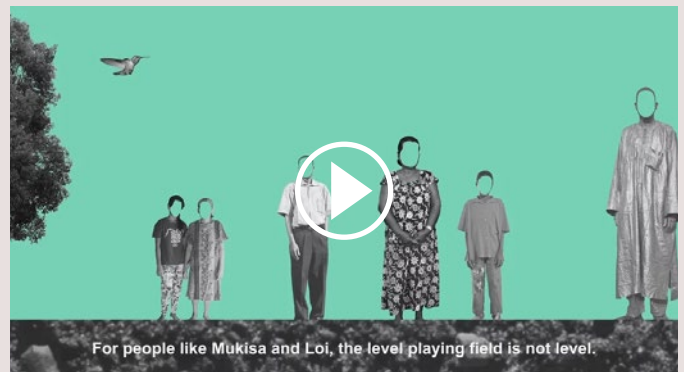
"Wat is 'ontwikkeling' als minder dan de helft van de bevolking daarvan profiteert?"

- To Tjoelker, Hoofd DSO/MO bij het ministerie van Buitenlandse Zaken

Uitgelicht project

Een versterkte stem voor gemarginaliseerde groepen

Nederland steunt organisaties voor vrouwen, mensen met een beperking en jongeren in tien landen in Afrika en Azië. Via het Voice-fonds, dat beheerd wordt door [Oxfam Novib](#) en [Hivos](#), is het ook voor kleine en informeel georganiseerde groepen mogelijk om financiering te ontvangen en zich te ontwikkelen tot invloedrijke organisaties die mensen samenbrengen en een stem geven.

Aanvullende bronnen

- [Nederland steunt maatschappelijke organisaties om te pleiten voor meer duurzame en inclusieve ontwikkeling](#)
- [Volg @NL_CivilSociety](#)